

6a Universitat: quart dia

Autor: Pol Bragulat
Data de publicació: 06-08-2019

Penúltima crònica d'En Pol Bragulat. Activitats que s'han desenvolupat el dia 4 d'agost.

Sortida naturalista a càrrec de Pere Alzina
La quarta jornada de la Universitat ha començat abans que el que ha sigut habitual durant la resta dels dies, a les vuit del matí. La primera activitat del dia no ha sigut l'habitual conferència, sinó que, els participants a la sortida, un cop reunits davant del convent de Sant Francesc, en Pere Alzina els ha conduïts per una ruta de natura cap als boscos que voregen la zona urbana de Montblanc i indiquen el començament de la Serra de Prades.

En Pere Alzina ha aprofitat el bell entorn que ofereixen els boscos de la Serra de Prades per anar compartint informació sobre com diferenciar les diferents espècies vegetals i animals. També ens ha fet sabedors de les característiques del sòl d'aquestes muntanyes. Al llarg del recorregut, que ha durat tres hores, hem pogut gaudir de la bellesa de l'entorn, alhora que hem conegut aspectes molt interessants del medi natural català.

Lluís Maria Mandado: Orland i el traspàs de la història catalana a Castella
Els cinc cants d'Ariost, continuació de l'Orland furiós, es caracteritzen per un to més aspre i més seriós. Han estat poc apreciats per lectors i crítics. Ara bé, aquests cinc cants estan escrits en trama i ens transmeten, sota aquest prisma, un seguit d'informacions que són de les més potents de l'obra, almenys de les que l'autor de la conferència ha trobat fins ara.

De fet, vénen a ser un mena de manual de govern a la manera de Maquiavel: manca d'escrúpols, ús de traïcions i plens de males arts.

D’altra banda, al cant XXXIII es parla de la Sibil·la de Cumes. És un fragment que s’ha de llegir en clau al·legòrica. En sentit literal s’hi narra com l’emperador Constantí va desposseir Roma i Itàlia en general del govern de l’Imperi a favor de Consantinoble i Grècia. En Mandado pensa que aquesta despossessió n’amaga una altra: Catalunya va ser substituïda per Castella com a regne capdavanter des del qual governar l’imperi dels Àustries.

Presentació del llibre d’en Jordi Bilbeny 'Cristòfor Colom, Príncep de Catalunya'
Abans de dinar, En Jordi Bilbeny ha presentat la reedició del seu llibre Cristòfor Colom, príncep de Catalunya, la qual s’ha escaigut en el primer semestre d’aquest any. L’autor ha explicat que va patir dificultats per publicar els seus primers libres. No ho va poder fer en les principals editorials. Aquestes editorials tampoc es van interessar per Cristòfor Colom príncep de Catalunya. No hi havia manera. Finalment, va poder publicar-lo a Edicions 62 gràcies a l’interès de l'Isidor Cònsul. Però quan l'Isidor Cònsul va finar, es va deixar d’imprimir, malgrat ser un llibre que es venia molt bé.

En Bilbeny ha remarcat que els primers llibres eren més de combat, més “pamfletaris”, malgrat la bibliografia que hi aportava. Per contra, aquest té un caràcter molt més ambiciós. Li va urgir fer un llibre més sòlid: amb notes a peu de pàgina. De fet n’hi ha 1870 a banda de la ingent bibliografia. El seu objectiu era que el llibre, per la seva solidesa, esdevingués matèria de debat científic entre els historiadors, cosa que, malauradament, no ha succeït.

La tesi fonamental d’aquesta obra aprofundeix en la línia d’investigació encetada per la Teresa Baqué i en Caius Parellada i és la següent: que En Colom es va casar amb la Felipa d’Urgell i Coïmbra i d’aquesta manera va emparentar amb la casa reial catalana i que, precisament, mercès a aquest casament, va poder ser virrei a les Antillles. Cal recordar que la institució del virregnat pertany en exclusiva a l’organigrama polític català i estava reservat a membres de la família reial. I és justament aquest fet l’unic que no ha estat mai discutit pels historiadors colombins. Tothom està d’acord que En Colom va ser virrei. Passa que aquest càrrec només el podia atorgar el rei de la Confederació de Catalunya-Aragó a súbdits naturals d’ell, els quals també són, com dèiem, familiar seus. Certament, hi ha un abans i un després d’aquest llibre en els estudis colombins.

Montserrat Montesinos: La conquesta catalana de Granada i el Gran Capità
La conferència que ha trencat la sopor de la sobretaula d'havent dinat ha sigut la de Montserrat Montesinos. La seva ponència ha versat sobre la determinant participació dels catalans a la conquesta de Granada i sobre la identitat del Gran Capità.

La Montserrat Montesinos ha trobat a l’Arxiu de la Ciutat de Barcelona i a l'Arxiu Reial un seguit de cartes que el rei Ferran II va adreçar als consellers, les quals parlen d’aquest fet. D’altra banda, ha descobert que els dietaris del Consell de Cent i els de de la Generalitat també fan referència a aquesta correspondència. Doncs bé, la conferenciant sovint s’ha trobat que algunes cartes trameses pel rei Ferran al Consell de Cent no s'han trobat registrades al seu dietari. I també a l’inrevés. Missives que consten al Dietari de la Generalitat no apareixen a l’Arxiu Reial. Es tracta d’un fet estrany. Sobretot les que no consten al Dietari de la Generalitat, perquè sabem que aquesta institució havia implantat una forta disciplina burocràtica quant a la conservació dels textos.

Sigui com sigui, el contingut de les cartes que conservem demostren de forma infal·lible que els regnes catalans varen participar a la conquesta del regne de Granada. En relació a aquesta conquesta, la Montse Montesinos pensa que s’havien d’haver celebrat a Barcelona unes
Corts que autoritzessin l’empresa i la financessin. Ara com ara no s’ha descobert cap indici d’aquestes Corts, però que per versemblança històrica es van haver de convocar. Aquestes Corts acabarien de donar sentit a la documentació que conservem.

En relació al Gran Capità, la Montse Montesinos arriba a la conclusió que aquest personatge va ser en realitat En Joan Ramon Folch IV de Cardona, la vida del qual transcorre paral·lela a les gestes, títols, heràldica i mencions a les del Gran Capità, conegut per Gonzalo Fernández de Córdoba. Encara més, els fets vitals del Gran Capità quadren amb els del primer. D’En Joan Ramon Folch IV, a més, se’n conserven les despulles i el sepulcre, mentre que les despulles que es guarden a la tomba del suposat Gran Capità a Granada no corresponen a les d'aquest famós militar, segons la prova d'ADN feta al 2006.

Rafel Vallbona: Eines per convertir la història en novel·la. De la documentació al capítol
L’última conferència de la jornada ha anat a càrrec d'En Rafel Vallbona, que ha explorat el rol actual de les novel·les en els canals contemporanis de la narració de les idees. El professor de la Facultat de Comunicació i Relacions

Internacionals de la Universitat Blanquerna-Ramon Llull i escriptor s'ha servit de la seva experiència en l'ofici d'escriptor per explicar quines són les millors estratègies per fer despertar interès per una història.

En Vallbona ha insistit en el valor de la novetat. Un fet del qual no se'n sap gran cosa, desperta l'interès del lector. Ha afegit que és important tenir una perspectiva única sobre el tema de què tracta la narració. Cal també tenir en compte l'argument. Què és el que en pot resultar important i impactant per al lector? Què cal que comprengui bé per enganxar-se a la narració? Però per aconseguir tot això, el conferenciant afirma que és essencial fer en primer lloc una bona feina de reporter. Com més informació es reculli es donarà millor cos i forma a l'argument.

Finalment, ha parlat dels personatges. Els personatges són cabdals per a la riquesa de la narració. Han de ser complexos, perquè com més complexos siguin, esdevindran més versemblants, tal com som tots els éssers humans. El conferenciant ha advertit, però, que resulta molt difícil de construir personatges complexos.

Concert de Relk: Camins de llum

Ha esdevingut costum que a les darreres vesprades de les Universitats Nova Història hi actuï algun grup de música catalana. Aquest any hem tingut l'honor d'escoltar-hi el grup Relk, un grup de neofolk que combina instruments orgànics amb música electrònica suau. Maira Comalat (veu), Montse Majà (violoncel), Coqui Castells (bateria) i Joan Vallcorba (piano) conformen aquest grup.

El concert ha consistit en la interpretació d'un seguit de cançons sobre poemes d'En Jordi Bilbeny. Cadascuna ha estat dedicada a un dels polítics empresonats o exiliats per haver lluitat pacíficament per la independència de Catalunya. Nosaltres, embolcallats en l'atmosfera que ha creat la frescor de la nit, la suau il·luminació, el magnífic entorn del claustre del monestir de Sant Francesc amb el rerefons de l'església i la música de RELK, hem gaudit d'una vetllada molt bella i íntima.

Pol Bragulat